

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 .
pe 1/4 an . . . 5 .
pe 1 lună . . . 2 .
N-rii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul VI.

Număr de Duminecă

Nr. 9

SPRIGINIREA PRESEI ROMÂNE.

În zilele trecute am avut privilegiu să vorbesc cu venerabilul domn Iosif Vulcan, care mai bine de trei-zeci de ani muncește pentru luminarea poporului român, redactând o foaie literară pentru familiile noastre. Trei-zeci și mai bine de ani petrecuți cu condeiul în mână: cine s'ar încumeta să se îndoiască fie de vrednicia căștigată, fie mai ales de bogăția pășăniilor, căci de pășit da, multe pășim noi ziaristi români, nici unul n'a ajuns să se îmbogățească însă, ori-cât de muncitor a fost.

Și se plângea bătrânul luptător de nepăsarea cea vrednică de osândă a cărturarilor noștri români. Nume îmi spunea, încât să te crucești cum tocmai cei cari își bat mai tare pieptul și nu scapă un singur privilegiu pentru a ține vorbiri peste vorbiri, zic cum tocmai aceștia sprijinesc mai puțin foile noastre, fie literare fie politice... Veți colinda prin zece case, până să găsești o foaie politică, și chiar în orașele unde sunt mai mulți români, foi literare abea merg două trei exemplare.

Cât e tiner, dl doctor — fie în drept fie în medicină — nu abonează pentru-că, așa zice, citește la cafenea ori la casină. După-ce s'a însurat, zice că nu se ajunge „și pe astea“... Hrana sufletească este adică cel din urmă lucru ce-i trebuie. Pentru bere și vin cheltuiește pe an în casă sute de florenți, abonament la foi nu-i scoți însă nici cu cleștele. Pentru un bal cheitește d'asemeni, dar până să găsești într-o casă românească bibliotecă, mult trebuie să umbli.

Ba sunt case de români frunțași în ca I nu-i găsi nici o carte românească, ci cel mult în limbi străine.

Se înțelege că în asemenea împrejurări, publicistica română este o adevărată robotă și viața celui-ce și-a închinat puterile într-o desțeleni asemenea ogor, este un adevărat martiriu.

Far pricinile acestei nepăsări — ori mai bine: păcat național — sunt multe. Întâiu de toate este împrejurarea că o mare parte dintre cărturarii noștri ies din sinul unor familii în cari n'au prea văzut cărți ori foi. Tăranul nostru chiar dacă a crescut din fiul său „domn“, adesea ruinându-se pe sine, dragoste pentru citit n'a altoit într'insul d'odată cu indemnul să învețe... Una este adică să înveți lecțiile, să te pregătești bine ca să ajungi popă, advocat ori doctor, și alta este dragostea pentru lectură. De învățat Românii învață aproape toți, de citit însă citesc foarte puțin.

A doua cauză este că cei mai mulți începând din vârsta de 10—12 ani și până s'însură, petrec mai ales în școli străine, pe la licee unde nu prea li-se desvoltă gustul pentru limba și literatura română. Ajung să întemeieze deci casă fără ca să se fi oțelit în dragostea pentru tot ce este național, în primul rând

literatura! Cunosc tineri din familii distinse române, tații lor judecători, advocați etc., cari ca gimnaziști n'au cercetat orele de limba și literatura română; stipendiu au cerut însă, și spre rușine, li-s'a și dat, ca mergând la universități, să facă pe boerul, dar să se înscrie la societățile literare studențești, nici prin minte nu li-a trecut.

Cum o să ajungă asemenea oameni spriginitori ai foilor românești?!

Dar ei citesc — dacă citesc — cel mult ungurește. De aceea și găsești, mai ales prin orașe, familii cari abonează foi literare și politice ungurești ori nemțești, în românește au cel mult — un călindar!

Pricina cea mai mare sunt însă — casinele. Da, casinele, cari de regulă se întemeiază zicând că au drept țintă spriginirea tuturor lucrurilor bune naționale. De regulă se joacă însă cărți, se bea bere și se perde vremea în vorbe deșerte, pe urma căror se nasc diferite scandale, chiar bătăi, cum s'a întâmplat mai săptămânile trecute la Cluj de pildă.

La început, pe motiv că n'au încă „fond“, casinele cele mai multe, onoare excepțiilor, cer foile gratis! Așa au fost învățați „domnii“ să ceară încă de pe când erau studenți, căci aproape tuturor societăților studențești toate foile le merg gratis... Poftește în asemenea oraș de mai caută abonent. Fiecare răspunde că are foaia la casină.

Scurt: pentru foile românești casinele sunt o adevărată plagă și ziarele toate ar trebui să se legătuiască a nu trimite nici pe bani la casine. Dintre cei cari umbli la casine s'ar abona astfel cel puțin zece ori douăzeci la sută, așa că în loc de un exemplar la casină, s'ar duce 8—12 în familie. Asta cu siguranță.

Etată greutățile cele mai mari cu cari trebuie să lupte ziaristica română. Sunt, precum vedem, greutăți ce întimpină din partea fraților, cari — nu trebuie să uităm — și căți abonează, plătesc însă greu și neregulat, ba unii rămân dator și-i încasezi la sfântul așteaptă.

Despre greutățile ce fac — procurorii, nu mai e nevoie să vorbim, căci înlăturarea acestora nu depinde delă noi.

Se impune deci ca o datorie de căpetenie, întâiu de toate o înțelegere între cei cari conduc foile române. S'ar putea chibzui și ajunge la stabilirea unor măsuri cari dacă s'ar lua de toate foile, multe din greutăți ar fi înlăturate.

S'ar ajunge atunci ca ziaristul român să aibă zile cu mai puține griji și suferințe împreunate, ear publicul ar avea ziare bine redactate și corect spunzând întru toate gradului la care au ajuns alte popoare cu dor de propagare.

Russu Șirianu.

Legea meseriașilor în România. În ședința dela 5 Martie n. a Camerei române, s'a votat, cu 78 voturi contra 10, luarea în considerație a proiectului de lege a meseriașilor.

Se știe, că din cauza lipsei unei astfel de legi, care să protejeze pe meșteștrii români, deja de vre-o doi ani meseriașii s'au frământat mereu, ear mai zilele trecute ei provocaseră scandale mari în dealul mitropoliei din București, unde este Camera.

Se vestise d'asemeni, că din cauza acestui proiect, în partidul liberal s'ar fi născut unele neînțelegeri. Votarea dela 5 Martie dovedește însă contrarul.

Noul ministru Horánszky.

Foaia oficială de ieri a publicat înaltul decret regal, prin care s'a primit demisia ministrului de comerț și industrie Hegedüs Sándor, ear în locul lui este numit Horánszky Nándor, fostul președinte al partidului apponyist, unul dintre cei mai cu vază bărbați politici ai țării.

M. Sa Monarchul lui Hegedüs i-a conferit, în același timp, înaltul ordin Coroana de fer clasa I, vrând să-i mulțumească și așa pentru serviciile aduse țării în cei trei ani, cât a fost ministru.

Noul ministru Horánszky nu mai e om tânăr, ci a împlinit deja vârsta de 64 ani. Este însă un bărbat cu multe cunoștințe și presa maghiară, fără osebite de partid, îl laudă nu numai pentru multele sale cunoștințe, ci mai ales pentru caracterul său distins.

Numirea aceasta a mulțumit îndeosebi pe cei din fostul partid apponyist, cari dacă au intrat în partidul lui Széll, așa au și înțeles, ca celui mai ales între dinșii să i-se și facă loc în minister.

Prin intrarea lui Horánszky în minister, situația lui Széll s'a întărit încă.

Prudența lui Széll.

Sub acest titlu „Tribuna“ de ieri publică un articol, la care ne simțim îndemnați să reflectăm.

Noi am constatat că e mare deosebire între Széll și Tisza de pildă, scoțind în relief prudența lui Széll. În privința asta sunt de acord și conștrații noștri.

Este însă în articolul „Tribunei“ o frază, din care deducem că privitor la efectul ce a produs asupra noastră vorbirea lui Széll, conștrații ne atribuie sentimente pe cari nu le avem. Fiindcă am eis că „prudența îi șade bine unui bărbat de stat“, conștrații cred că printre noi prudența lui Széll a avut efect — asimilator.

Amintim însă conștraților, că în același articol al nostru am distins foarte bine între politica șgomotoasă a predecesorilor și între cea cu mânuși alui Széll; și când am vorbit despre „pisica cu clopot“, desigur că am văzut bine și cotoiul — care nici măcar nu s'a arătat încă.

Fie siguri conștrații sibiieni că dacă am stat drepti când s'au pornit asupra noastră să ne zdrobească cu forța — și coloanele „Tribunei“ mărturisesc mai bine despre aceasta — tot așa, sta-vom drepti și ști-vom să ne facem datoria și în fața a ori ce încercare de — asimilare!

GLASUL TINERILOR.

Fiindcă între alte multe învinuiri ce li-a adus gazeta dela Brașov este și învinuirea că n'ar ști ce vor, în numărul din săptămâna trecută „Libertatea“ publică un articol, a cărui conștrațiune este:

„O conferență confidențială a bărbaților noștri de valoare, să decidă, ca și cum ar face ceva acum de ncu, că... înființează un partid politic, căruia îi dau un nume românesc, de exemplu Partidul popular sau Partidul național, sau Partidul progresist, sau cum vor vrea, dar nume românesc. În aceeași conștrațiune, ei vor stabili programul partidului, vor ști și vor vedea ei cum, fie că iau din cap programul stabilit la 1881, fie că îl condensează în câte-va puncte, sau îl modifică și amplifică, treaba conferenței. Programul acolo stabilit sau acceptat, îl publică apoi poporul cu un manifest, chemând pe toți cei cu inimă la fel simțitoare, să vie, pentru binele lor și al neamului întreg, sub flamura aceasta.

Și ai deschis prin aceasta drum nou și larg mișcării și manifestării națiunii! Căci de bună-seamă, că la adunările pe care le vor convoca un birou de bărbați români ai partidului astfel arangeat, și pe baza programului tot românesc al celui partid, nu au să vie să participe nici Ungurii nici Sașii, nici alți străini, ci numai Românii, și acolo Românii vor hotărâ asupra chestiilor politice ce-i interesează, după gustul inimii lor! Astfel ar fi dată posibilitatea, ca partidul național român, care ilegalmente a fost declarat de desființat, sub alta formă, dar tot ca unicul reprezentant fidel al aspirațiilor poporului nostru, să reinvie și să înceapă o nouă și rodnică activitate.

Am lansat această idee, ca factorii competenți să o discute, eventual să combineze altă modalitate mai potrivită, căci altfel am comite un sacrilegiu, o adevărată sinucidere, dacă ne-am face pendentă funcționarea partidului de bunăvoința guvernului!

Ideile desfășurate în acest articol sunt, ce-i drept, ideile mele individuale, pentru a căror desfășurare probabil voi fi timbrat și considerat de unii doctrinari, ca trădătorul partidului. Dar am crezut că voi face un serviciu cauzei, dacă această chestiune de supremă importanță, va fi supusă discuțiunii publice.

Ca unul care, conform modestelor mele puteri, am susținut în tot-auna sus și tare organizația de până aci, convingându-mă, față cu stăpânii zilei, că pentru o restituțiune în întregum, șanse nu avem, am crezut că pot și trebuie să risc expunerea părerilor mele, chiar expunându-mă de-a fi de nou certat, apoi — videant consules!

Dr. A. Vlad.

DIN DIETĂ.

In şedinţa dela 5 Martie Ugron János a vorbit pe larg despre chestia naţionalităţilor şi despre Sécul. Privitor la naţionalităţi a zis că nu trebuie chestia tratată cu atâta înverşunare cum au făcut-o unii în Dietă (kossuthiştili) ci cu linişte şi bună voinţă; în acest caz se şi poate ajunge la înţelegere. Cere de asemenea să se ia măsuri pentru ajutorarea Secuilor, cari se duc cu grămada în România.

In şedinţa dela 6 Martie contele Wilczek se plânge că prea se cheltuieşte mult cu întreţinerea matriculanţilor. Zice că poporul nici acum nu prea vrea să ştie de această instituţie. Cere cu stăruinţă o lege care să reguleze intrările şi se declară contra statificării administraţiei.

In acelaşi înţeles au vorbit Haydin şi Visontai. Acesta din urmă a arătat cum în ţeară abea o mică minoritate numai are drept electoral. In nici o ţeară constituţională nu se întâmplă aşa.

DIN BUDAPESTA.

Noul ministru Horánszky a depus ert jurământul în mâinile M. Sale Monarhului.

Sosind la Dietă, acolo a fost primit cu mari ovaiuni. L'au felicitat până şi adversarii săi.

Hegedűs, ministrul demisionat şi-a luat rămas bun dela slujbaşii ministerului. El a declarat că jumătate din pensia sa (8000 cor.) o dă pentru fondul societăţii preset ear cealaltă jumătate pentru fondul de pensie al funcţionarilor dela căile ferate.

Primul ministru Széll a fost decorat cu înaltul ordin Crucea Mare a S-tului Ştefan. Distincţia aceasta i-a venit pe neaşteptate. S'a pomenit numai că ert, M. Sa primindu-l în audienţă, îi predă decoraţia şi un autograf, foarte măgulitor.

Dintre foştii prim-ministri ai ţării mat au acest ordin Tisza Kálmán, baronul Bánffy şi contele Szapáry. Wekerle nu, din cauză că fusese făcarnic faţă de Coroană. Dintre prelaţi au acest ordin Vaszary, Samassa şi Schlauch.

DIN ROMÂNIA.

Financiarul străin despre România. Ca dovadă despre reala îndreptare a creditului nostru, trebuie să relevăm cu satisfacţiune părerea pe care şi-a exprimat-o un distins financiar german, consilierul Linten, unul din conducătorii lui Disconto Gesellschaft — care într'un interviu, a spus că Europa Financiară nu poate să aibă încredere în Statele Balcanice. Trebuie însă făcută o excepţiune pentru România, care din toate punctele de vedere s'a ridicat foarte mult şi care şi-a întors situaţia economică, cu toată criza teribilă prin care a trecut.

Este importantă această declaraţiune a unui fruntaş al Financelor, care deţine cea mai mare parte a rentei noastre.

De altfel, renta română s'a bucurat tot-d'a-una de favoarea străinătăţii, pentru-că a fost tot-d'a-una apreciată exactitatea noastră, în a face faţă angajamentelor luate.

Afacerea Manoliu. O telegramă sosită din New-York, anunţă pe eforii sf. Spiridon din Iaşi, că dl Geissler consulul german, a expediat deja suma de 74.300 lei furaţi de Manoliu.

LOVITURĂ DE STAT ÎN SERBIA.

Belgrad, 5 Martie. Alavantovici, o rudă şi om de partid al prinţului Caragheorgheviu, care locuieşte în comuna Mitroviţa din Slavonia, a trecut râul Sava azi dimineaţă la orele patru şi jumătate, mergând la Şabaţ, oraş sârbesc. El era însoţit de trei oameni. După-ace a trecut râul, a îmbrăcat uniformă de general sârb. După aceea s'a dus la sentinela poruncindu-le să-l urmeze.

Sentinelele neştiind cu cine au de a face, l-au urmat. El a mers după aceea la casa de vamă. Şi aci a făcut tot aşa. Mergând la casa comunală a dat alarmă, ca toţi pompierii din comună să se adune acolo. După aceea a dat pompierilor tot felul de arme. Pe mai mulţi oameni, cari nu au voit să asculte, i-a ameninţat cu împuşcare.

Dela casa comunală Alavantovici a mers, însoţit de mai mult de 50 oameni, la prefectură. Aci de asemenea a dat alarmă, ca toţi poliştii să se adune. După ordinul său toţi poliştii au format un şir, cu care Alavantovici a impresurat edificiul prefecturii, ca nimeni să nu poată scăpa de acolo. Unii dintre poliştii nu au voit să asculte ordinele sale, strigând să se legitimeze, dar Alavantovici i-a ameninţat cu morte. Doi poliştii contra ordinului său au fugit şi au spus cele întâmplătoare lui Tanasie Nicolici, căpitan de poliştii. Acesta, după-ace s'a înarmat bine cu un pistol şi a luat ca însoţitori trei poliştii, a mers la Alavantovici şi a cerut legitimarea. Drept răspuns, vicelanul partisan alui Caragheorgheviu, a tras cu pistolul în Nicolici. Glonteale l'a nimerit în piept şi Nicolici ar fi fost pierdut, de nu s'ar fi lovit glonţul de o cârtică cu tabele de fier, pe care o purta în busunar. Nicolici însă a tras trei focuri asupra lui Alavantovici, nimerind două gloanţe în piept şi unul în pulpa piciorului drept. Muribundul a spus, că el a făcut toate aceste nebunii din porunca lui Caragheorgheviu. Nu peste mult însă a murit.

Dintre cei cari au fost pe partea lui Alavantovici au fost arestaţi: G. Störk, F. Gekner, P. Werner şi un servitor cu numele Francisc.

Zimony, 5 Martie. Alavantovici era un om din partidul lui Caragheorgheviu. Şi el a fost complice la atentatul contra fostului rege Milan. L'au şi judecat la închisoare pe 20 ani, dar a fugit în Slavonia. Aci s'a stabilit în Mitroviţa. La fapta lui cea vicleană de azi, a fost ajutat de trei sârbi maghiarizaţi. Aceştia au şi fost deţinuţi în Şabaţ.

Guvernul sârbesc a înaintat pe fostul căpitan de poliţie Nicolici la gradul de colonel. Afară de aceea va fi recompensat din partea regelui Alexandru.

Belgrad, 5 Martie. Alavantovici autorul loviturii de stat din Şabaţ, e din familie sârbească şi este rudă destul de aproape cu prinţul Caragheorgheviu. Alavantovici a lucrat foarte mult pentru binele prinţului Caragheorgheviu. Tatăl lui a fost avocat în Belgrad; el a fost acela, care a apărut pe condamnaţii la moarte pentru asasinarea principelui Obrenovici. Alavantovici a fost student în drept şi finanţe, dar ne-având mare pasiune pentru învăţat, a fugit în Ungaria şi mai pe urmă în Bulgaria, unde a încercat, ca între socialiştii să îşi câştige amici. Dar ne-reuşind planul acesta, s'a reintors în Serbia şi s'a făcut partisanul prinţului Cara-

gheorgheviu. Guvernul sârbesc nu ştia nimic despre faptele destul de negre ale lui Alavantovici, căci toţi îl credeau ca om de treabă. Nu li-se părea ciudat, că Alavantovici venea aproape în toată săptămâna la Belgrad, căci el se arăta ca şi cum ar fi un agent-voiajor. În timpul din urmă Alavantovici s'a stabilit în Mitroviţa.

Belgrad, 5 Martie. In Scupcina de astăzi pe la sfârşitul şedinţei, presidentul Popovici a povestit cazul dela Şabaţ. Răspunsul deputaţilor din Scupcina a fost, că au strigat: „Trăescă regele Alexandru“. Cu totalitatea voturilor s'a dat expresie antipatiei faţă de mişcarea făcută în contra dinastiei, ear deputatul Jivovici a ţinut o vorbire, prin care a arătat, că toţi acei, cari lucrează în contra dinastiei domitoare, sunt trădători de patrie. A mai zis că poporul sârb nu ar fi putut face nimic în contra lui Alavantovici, căci el a făcut planul pe teritoriu ungar.

Scupcina s'a închis în mijlocul unei mari emoţiuni.

Războiul buro-englez.

Haga, 5 Martie. După rapoartele date de Kitschener, lângă oraşul Valmaranstad Burii au suprins un detaşament englez, care ducea în Orange mai multe care cu muniţie şi praf de puşcă. Englezii s'au apărut vitejeşte. Kitschener mai scrie, că mai multe regimente engleze urmăresc pe Burii, însă fără rezultat. Kitschener nu raportează numărul Burilor. Dar acum s'a adevărit că: de când e războiul nu au avut Englezii pierderi aşa mari ca în bătălia de lângă Valmaranstad.

Pierderile Englezilor, după rapoartele lui Kitschener, sunt: morţi 229 de soldaţi şi mai mulţi ofiţeri, 110 răniţi grav şi 16 ofiţeri precum 454 soldaţi au fost prinşi.

Ştirea acestei înfrângerii a căpatat-o Kitschener înaintea acelei ştiri unde era vorba de De-Wett, care a scăpat ca prin urechile acului dintre Englezii. Kitschener nu a publicat-o pentru-că Englezii aveau o serbare.

Detaşamentul surprins din partea Burilor era compus din patru batalioane Yeomanry şi trei regimente pedestre din Nothumberland. Englezii aveau şi 3 tunuri De aci se vede că şi Burii au trebuit să fie în număr mare, căci altfel nu ar fi îndrăznit să atace pe Englezii. De sigur guvernul englez nu va publica numărul Burilor, căci ar fi în contradicţie vedită cu cele ce ştiam până acum despre numărul luptătorilor buri despre cari Englezii ziceau că abia mai sunt câţiva. Aşadar spusele lui Kitschener, care zice, că numărul Burilor luptători scade din zi în zi nu s'a adevărit, căci în ciocnirea dela Valmaranstad Burii au fost în număr mare. Dacă ar fi adevărat tot ce telegrafează Kitschener despre pierderile Burilor, atunci nu ar fi în Transvaal nici un luptător Bur. Numărul Burilor se înmulţeşte zi de zi, căci mai mult de 14.000 de olandezi şi africaneri s'au răsculat în Capland.

Aceasta nu e tocmai măgulitor pentru Englezii, dar totuşi aşa este. Olandezii precum şi Burii au să-şi apere patria până la ultimul om. Ei ştiu, că dacă Englezii reuşesc să potolească reşcoala, îi aşteaptă exilul şi închisoarea.

In oştirea Burilor şi olandezilor răsculaţi domneşte o ordine exemplară, pe când ofiţerii englezi se plâng,

că între soldaţii lor nu prea domneşte disciplină. Deja nici ofiţerii inferiori ai Englezilor nu respectează ordinea şi disciplina.

Pentru Casa Naţională.

Au încurs pentru „Casa Naţională“ ca dăruire următoarele sume:

	Transport Cor. 668.54
Protasie Givulescu, învăţător, Soborşin	1.—
Cornel Lazar, preot, Almaş	1.—
George Turic, preot, Otlaca	2.—
Cornel Novac, învăţ., Almaş	2.—
D. Ardelean, Gyalavarsánd	3.—
Dr. Georgiu Popoviciu, adv., Chişineu	5.—
Ioan Crişan, învăţător, Socodor	1.—
Ioan Petrovici, par., R. Ceiklova	10.—
Georg u Feier, avocat, Borosineu	80.—
Paul Tempea, vicar protopopesc, Toracul-mare	10.—
Suma totală Cor. 728.54	

ULTIME ŞTIRI.

Alegeri.

Szolnok, 7 Martie. Alegerea s'a terminat ieri dimineaţă la orele 5 în mijlocul unei agitaţiuni ne mai pomenite. A fost ales guvernamentalul Dr. Kiss Ernő cu o majoritate de 83 voturi contra 1583 voturi primite de Kreutzer Balázs, care candidase la alegerile de toamnă ca guvernamental, dar acum se făcuse kossuthist, sperând ca aşa să izbutească. În disordinea întâmplată, gendarmii au împuşcat pe alegătorul kossuthist Sággy János.

Gyoma, 7 Martie. In locul lui Györy, kossuthist, a fost ales kossuthistul Hentaller, abia cu câteva voturi numai contra socialistului Várkonyi.

Revoluţie în Balcani.

Constantinopol, 6 Martie. După ştirile sosite aici, mai multe bande de bulgari şi macedoneni, îndemnate de Boris Sarafos, se prepară a năvăli în Macedonia şi a provoca acolo revoluţie.

Cu prilegiul turburărilor dela hotarul turco munteşegreum Ibrahim paşa, guvernator, a fost omorât.

Cheltuelile războiului.

Londra, 6 Martie. Ministrul de războiu a mărturisit că de când e războiul cu Burii s'au cumpărat 550.000 cat şi catârţi; cu prilejul cumpărării s'au făcut unele necorectităţi. Se vor lua însă măsuri de îndreptare şi pedepsire a vinovaţilor.

Delegaţi buri.

Washington, 6 Martie. Ministrul de externe Hay a primit în audienţă pe delegaţii buri Wolmarans şi Wesels. A vorbit foarte deschis cu ei şi li-a promis că va face tot ce se poate pentru ușurarea suferinţelor ce Burii îndură în Transvaal. Li-a mai spus însă, că în afaceri de acestea cuvântul din urmă îl are preşedintele.

Delegaţii buri s'au dus apoi şi la Roosevelt, care i-a primit ca pe nişte particulari şi li-a spus că Statele-Unite nu se pot amesteca în războiul dintre Englezii şi Burii.

Cheltuelile comune.

Viena, 7 Martie „N Fr. Presse“ este informat, că pe la finea lui Martie se va ţine un consiliu de ministri comun, care se va ocupa cu stabilirea preliminarului budgetului comun pentru anul 1903.

CONSTANTIN-VODĂ BRÂNCOVEANU. (1666 - 1714).

Tătarii o cutrierau țeara românească dintr-o parte, Turcii dintr'altă parte, mai în fie-care an făcându-și drum printr'ansa la războiul din Serbia, la ducere ca și la întoarcere. Ei nu se mulțumeau numai cu plocioanele și conacele rânduite de domnie, ci j-fuiau pe toate părțile, ca niște lupi răpitori; stricau semănăturile, ardeau satele, ucideau locuitorii, fără ca cineva să poată a le sta în potrivă. Caî, miî de care cu zaherele, lemne, sa'ahori, zidarî etc., se trimiteau într'una la Belgrad, Timișoara, Cladova, până chiar la Camerita, iarua ca și vara, de unde nu avé sêraca de țeară; asupra ei căzuse acum tot greul, fiind-că Ardealul se găsea în mâna Austriacilor, ear Moldova, în urma pustiirei Polonilor sărăcise cu desêvrșire, ne mai putênd da Turciei vre-o ajutoriță. Ca și culme a nenorocirei, ciurma bântuia de ani întregi populațiunea, lăcustele de 7 ani stricau semănăturile, aducând mare foamete și lipsă.

La începutul anului 1699 se făcu pace între Austriac și Turci, prin tractatul dela Carlovițiu; Austria căpătă toată Ungaria, Banatul și Transilvania; Polonia, cetatea Camerita; principatele românești rămaseră, sub protecțiunea Turciei. Se spera că acum cel puțin locuitorii au să fie lăsați în tihnă; sarcinile însă nu încetară: haraciul se urca mereu, și nici mai avé rând și samă. În 1703 domnul e chemat la Adrianopole și amenințat să pearză nu numai tronul, dar și viața; ca să scape, se duce, dăruște Sultanului 200 pungi, alte atâtea marelui Vizir și urcă haraciul la 510 pungi pe an, în loc de 270, cum fusese până atunci. Dar el nu apucă bine să se 'ntoarcă la scaun, și Sultanul e răsturnat, marele Vizir omorît; acum îi trebuie alte pungi și alte daruri, ca să capete sprijinul nouilor puternici; când aceștia sunt câștigați, vin alții în locul lor, și așa mai departe, încât fiecă schimbare de vizir la Constantinopole — și acestea sunt foarte dese, — costă sute de miî de lei pe țeară; căci domnul nu plătea năpastele din vistieria sa particulară, ci din a țării, din birurile strânse de pe la sêrmanii locuitorii, din imprumuturile făcute cu d'asila pe la boeri și mănăstiri.

Brâncoveanu stătuse un minut la cumpănă, ca să inchine țeara împăratului Austriei Leopold; împrejurările însă nu i-se părură destul de prienești, primejdia întreprinderii socotind-o mai mare decât foloasele. După cât-va timp se îndreptă la împăratul Rusiei, Petru cel Mare; acesta tocmai atunci se pregătea să ridice războiul asupra Turciei, „cu acea nădejde ca să lea și Țarigradul (Constantinopole) dela Turci, întrebând departe este Țarigradul“. Un tractat secret se încheia între țarul Rusiei și domnul român, prin care acest din urmă se indatora, în cas când Rușii îl vor veni în ajutor, să înlesnească trebuințele de de hrană pentru toată armata, și să răscolească în același timp pe Bulgari și pe Sêrbii. El pimi chiar 300 pungi, ca să strângă oști și proviziuni, dar când Petru cel-Mare intră în Moldova, unde și domnul acestei țări, Dim. Cantemir, se răscolise contra Turcilor, Brâncoveanu perdu curajul și încrederea în isbânda armelor creștine, dede înapoi banii primiți, și nu voi să meargă „nici spre o parte nici spre alta, ca să nu i-se întâmple vre o greșală; măcar că mulți îl îndemna, spune cionica, să meargă la Muscali, iar el nici cum nu vrea, numai ce ședea la Urlați, lângă Cricov, privind ce vor face oștirile Rușiei și cu ale Turcului“. Dar vênul său primar, Spătarul Toma Cantacuzin, fugi noaptea cu călărima la Ruși, fără voia și știrea domnului, și ajutat de un general rus, arse Brăila. Petru se scobori cu oastea lui pe Prut în jos la Stănilești, lângă Huși, în niște locuri rele, unde fu înconjurat de Turci și Tătari, cumplit bătut și silit de sabie și foame să încheie o pace rușinoasă cu mari pierderi

(1711). „Și așa cu această rușine s'au întors Țarul cu armata lui la țară“.

Sultanul mâniat pe Brâncoveanu pentru înțelegerile sale cu Germanii și cu Rușii, și în același timp dorind să pună mâna pe avuțiile lui cele multe, hotărî să-l mazilească și să-l aducă la Constantinopole. Într'una din zile (23 Martie 1714) un capigiu cu 12 slugi sau cihodari, vine în București intră în palatul domnesc, scoate din sin un petec negru, și aruncându-l pe umerii domnului, îi strigă Mazil, adică ești scos. Vodă se spăimântă și cade jos; turcul citește boerilor firmanul de scoatere, pecetluiește vistieria statului și cămara domnească; face pe boeri răspunzători de persoana domnului, pe neguțatori, de credința boerilor. Peste noapte tot orașul este în febră; groaza a coprins pe toți, la vestea că o armată de 12,000 Turci se apropie de București; Turci nu erau însă decât 300, cărora boerii le eşiră înainte și i conduseră cu cinste, ca și pe niște mântuitori ai lor! Imbrohorul sau căpetenia, care venise cu dingii, după ce adună pe mitropolit, episcop și pe boerii cei mari, le spuse că Poarta a numit domn pe Ștefan Cantacuzin, și pe dată îi și îmbracă cu caftanul domnesc.

Nenorocitul Brâncoveanu, cu doamna, cu 4 feciori, cu o noră, un nepoțel și 4 gineri, e ridicat, chiar în Vinerea Paștelor, și pornit spre Constantinopole. Aci, după ce fu ținut în închisoarea Șapte Turnuri și supus la casnele cele mai mari, ca să

Și i ducea în depărtare
La cetatea cea mai mare,
Ce se 'nalță lângă mare. . .

„Brâncovene Constantin,
„Boer vechiu și Domn creștin,
„Lasă legea creștinească
„Și te dă 'n legea turcească,
„De ți e milă de copil
„Și de vrei ca să mai fi!“

„Tătăret, păgânilor,
„Dușmani ai creștinilor,
„Trei coconi de mi-ți tăia,
„Nu mă las de legea mea —
„Face-ți cu min' ce veți vrea. . .!“

Pașa crunt, turba răcnea,
Semn de moarte că dădea,
Doi ghizi negri că venea.
Din coconi își alegea
Pe cel mare și frumos,
Și l punea pe scaun jos. . .
Ochișorii că-i lega
Și capul îi reteza. . .
Brâncoveanu greu ofta
Și din gură cuvânta:
„Doamne fie voia ta!“

Cei ghizi eară se isbea,
Din coconi își alegea
Pe cel gingaș mijlociu,
Ca păr neted și gălbui,
Și pe saun mi-l punea. . .

mărturisesc toate avuțiile sale, fu scos în ziua de 15 August (1714) la un foișor lângă mare, și tăiat împreună cu 4 feciori ai lui: Constantin, Ștefan, Radu și Mateiu, și cu un boer al său credincios, Văcărescu.

Brâncoveanu Constantin,
Boer vechiu și Domn creștin
De avut ce mult era,
După el dușmani umbra
Dar nu l putea căpeta.

Însă 'ntr'o Joi dimineață,
Zi scurtăret lui viață. . .
El din pat că se sculă,
Pe obraji că se spăla
La Dumnezeu se rugă,
Pe fereastă căută
Și amar se spăimântă. . .
Trei coconi ai lui trezi
Și lor astfel le vorbi:
„Dragă met, coconi iubiti
„Lăsați somnul vă treziți,
„Pe fereastă 'n câmp priviți,
„Armele vi le găsiți,
„Că pe noi ne-a 'ncujurat
„Pașa cel neîmpăcat,
„Cu totari cu tururi mari
„Ce sparg ziduri foarte tari!“

Bine vorba nu sfârșea
Și dușmanii năvălea,
Pe toți patru mi i prindea,
Pe toți patru mi i lega
Și 'ntro luntre-i arunca

Ochișorii îi lega
Și capul îi reteza. . .
Brâncoveanu greu ofta
Și din gură cuvânta:
„Doamne fie voia ta!“

Pașa crunt se minuna
Și pe ghizi îi amăna,
Cu mila se îngăna,
— „Brâncovene Constantin,
„Boer vechiu și Domn creștin!
„Trei feciori tu ai avut,
„Din trei doi tu ai perdu,
„Numai unul ți a rămas. . .!
„Cu zile de vreai să l las,
„Lasă legea creștinească
„Și te dă 'n legea turcească!“
— „Mare-i Domnul Dumnezeu!
„Creștin bun m'am născut eu,
„Creștin bun a muri vreau. . .
„Ta i draguță nu mai plânge,
„Că 'n pept inima mi se frânge;
„Taci și mori în legea ta,
„Că tu ceru-i c'peta!“

Pașa crunt earăși turba,
Ochiu 'n sânge 'și încrunta,
Glasul i se 'ntuneca. . .
Ghizii pala își golea. . .
Și pe blândeț copilaș
Drațul tatei fecioraș
Jos pe scaun îl puneau. . .
Ochișorii mi i legau
Și capul îl retezau. . .

Brâncoveanu lacrima
Și din suflet cuvânta:
„Doamne fie voia ta!“

Lumea i-se 'ntuneca
Inima i-se despica
Și deodată el turba
Și din gură cuvânta:
— „Alelei! tâlhari păgâni!
„Alelei feciori de câni!
„Trei coconi, ce am avut,
„Pe tustrei mi i-ați perdu. . .
„Dare ar Domnul Dumnezeu,
„Să fie pe gândul meu;
„Să vă ștergeți pe pământ,
„Cum să șterg norii la vânt. . .
„Să n'aveți loc de îngropat,
„Nici copii de sărutat!“

Tătărimea s'oferea
Peste Domnul se isbea,
La pământ îl întindea
Și de pele îl jupuea,
Pelea cu pae i o umplea
Și 'n picioare-o ridica
Și rîdea și crunt striga:
„Brâncovene Constantin
„Ghiaur vechi, ghiaur creștin!
„Cască ochi a te uita,
„De ți cunoști tu pelea ta?“

— „Tătărime, liftă rea!
„De-ți mânca și carnea mea. . .
„Să șt-ți c'a murit creștin
„Brâncoveanu Constantin!“

INVESTITURILE.

P. P. S. S. Lor Lor Mitropolitului Moldovei și Sucevei și a Episcopilor de Huși și Galați.

(Petrecute în palatul regal din București).

M. S. Regele luând cârja o dă I. P. S. S. Mitropolitului Parthenie zicându'i:

„Incredințez înalt Prea Sânziei Tale Toiagul Arhipăstoresc spre a te investi Mitropolit al Moldovei și Sucevei“.

După care I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei luând Toiagul, rosti următoarea cuvîntare:

Sire,

Următor voinței lui Dumnezeu, celei Sfinte, eu robul său Arhiepiscopul Partheniu-Clinceni, smerit servitor al altarului Domnului, iubitor fiu al scumpei noastre Țări, și al Măestăției Voastre supus credincios, mă despart cu dor de Eparchia Dunăreii-de-Jos, pe care am păstorit-o mai bine de 15 ani, și mă apropii cu respect și venerațiune la treptele Tronului, ca să primesc cu umilință și recunoștință, din augustele Voastre mâni, investitura Mitropolitană — semn văzut al încredințării regale pentru păstoria mea duhovnicească la Sfânta Mitropolie a Moldovei și Sucevei, unde Harul lui Dumnezeu m'a chemat în ziua de 8 ale acestei luni Februarie, prin sufragiuul marelui Colegiu Electoral al Sfintei noastre Biserici Autocefale Ortodoxe Române.

Sprijinindu-mă pe acest Toiag arhipăstoral, intru cu frica lui Dumnezeu, cu credință și dragoste în staulul de Dumnezeu păzitei Eparchii a Moldovei și Sucevei, ca să urmez la păstoria duhovnicească pe vrednicul de laudă Mitropolit și al meu părinte sufletesc, Iosif Naniescu, care a trecut către Domnul, în bătrânețe unse, în ziua de 26 Ianuarie și pe care noî, fiu sêi suflătești, l-am plâns cu durere, și am petrecut la locul de odihnă cuvioasele sale moaște.

Sire,

Privind mai de aproape treapta cea înaltă la care sunt chemat, greaua sarcină ce am de purtat și datorile numeroase de împlinit, ființa mi se înfricoșează, când știu că cea mai mare parte dintre fericii și da pururea amintirii mei premergători au adus cu ei pe acel scaun venerat, unii lepădarea de sine, alții blândețea, alții cuvioșia, alții înțelepciune ear alții cultura bisericească. Toți, însă, au avut credință

8160/901. tkv.

2/1902. végrh. szám.

III.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. tveszék mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy a „Victoria“ takarékpénztár végrehajtónak, Hank György, Jelina és Petru végrehajtást szenvedők elleni 320 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében ez aradi kir. törvényszék területén lévő, Kur ics községben fekvő, a kurticsi 18. számú tjkvben A 17. sor 20. hrsz. ingatlanra Szelle Józsefné szül. Fischer Margit vevő kára és veszélyére bánatpénzének elvesztése mellett az árverést 863 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi április hó 4-ik napján d. e. 10 órakor Kurtics községében megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1851: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított é az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Kelt Aradon, 1902. évi január hó 18-ik napján.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,
tör. ény-zéki bír.

727 1-1

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirre teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 1901 évi 10667. számú végzése következtében Dr. Ispravnik Sever ügyvéd által képviselt Seredán Elek javára, Sztán Petru ellen 1867 kor. 78 fil. s jár. erejéig 1901 évi szeptember hó 17-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2132 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, szarvasmarhák, szekerek, sertések juhok, gabona, vetőgép, fatalpon álló istállók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a b.-jenői kir. járás-bíróság 1901. évi V. 43572. sz. végzése folytán 1867 kor. 78 fil. tőkekövetelés, ennek 1893. évi január hó 23. napjától járó 5% kamatai, váltódíj és eddig összesen 198 kor. 60 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Szöllő-ön, adós lakásán leendő eszközölésére 1902. évi március hó 10 napjának délelőtti 10 órája határidőül külfizetik és ahhoz a venni szándékozók oly megj. gyzós-sel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Borosjenőn, 1902. évi február hó 23-ik napján.

Nagy Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

720 1-1

Sanatoriu și institut de cură cu apă rece

— Inouitlat de Inaltul minister de interne prin ordinațiunea Nr. 81.945/1901. —

In toată Ungaria-sudică singurul institut de cură autorizat, care iarna-vara stă deschis pentru public și primște la cură bolnavi cu locuința în institut și externiști. Bolnavii pot avé la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic.

Mijloace de lecuire:

Baie cu lumina electrică: pentru vindecarea reumei, podagrei, Ingrășării, și Invenimării prin metaluri. Aceste băi pot fi folosite și de cei bolnavi de inimă, 15 bilete 15 fl.

Baie de cură cu apă rece: pentru sănătoși întărire, și vindecă boale de intestine (maț-), insomnia, durerile de cap etc. 15 bilete 6 fl. Abonament lunar 10 fl.

Baie de acid-carbon: pentru vindecarea boalei de inimă, boalelor femești și lecuirea slăbirei pricinuită de nervositate. 15 bilete 18 florini.

Baie maure: pentru vindecarea boalelor femești, reumei, nevrolgiei, Ințepenirii mușchilor etc. 15 bilete 16 fl.

Baie cu apă rece electrică: Vindecă nervositatea, dureri de nervi, slăbirea peste tot a sistemului nervos. 15 bilete 15 florini.

Inhalatiji: soole sau cu extract de brad. După modelul celor din Reichen-hall și Gleichenberg, — în contra boalelor de plămâni și de gât. 15 bilete 9 fl.

Gimnastica-svedeză: pentru vindecarea strâmbărilor de spinare, Ințepenirii mușchilor; pentru lecuirea slăbirei la copii anemici. Taxă lunară de la 10 fl. în sus, după gravitatea casului de boală.

Massage: pentru vindecarea boalelor de nervi, a anemiei, a Ingrășării peste măsură și a slăbirei generale. 15 massage 6 fl.

Massage electrice: pentru vindecarea nervosității, a durerilor de nervi și pentru ușurarea mistuirii. 15 bilete 12 fl.

Electrisare galvanică și cu curent faradic: Bolnavii internști pot avé la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic. — O odăie (cu încălzit, luminat și serviciu) și proviziunea sau întreținerea: 85 fl. pe lună.

Medicul conducător:

D^r. HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (Intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó). Telefon 270.

541-52

Telefon Nr. 10. pentru oraș și comitat.

Cei mai aleși articoli pentru baluri

se găseso în asortiment enorm.

Evantaliî transparente

în asortiment uimitor.

Dantele de intrare la bal

se pot deja avé pentru prețul de 3 fl. 95 cr. la

HOFFMANN SÁNDOR

la „Rândunică“ (a „fecskehez“)

în A R A D, edificiul Teatrului.

Cele mai noi stofe perforate

se vând deja dela 27 cr. în sus.

Admirabile stofe de batist pompadour

în asortiment foarte bogat și

Cele mai frumoase năfrămi și bluse

pentru teatru.

597-43

Service solidă și promptă.

Cruce duplă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemii, amețeli și turturi de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auz ul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma podagră ischias, udului în pat, Influenza, în somnia epilepsia circulația neregu-

lată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbelnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se adă atestate incurse în toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se, retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut și apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă Indeosebi.

624-55

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6. — folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
colțul str. Kálmán.